

Opetusministeri Li Andersson
Valtiosihteeri Minna Kelhä

Valtioneuvostossa harkitaan tällä viikolla edellytyksiä jatkaa koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi käyttöön otettuja rajoitteita. Harkinnassa ovat myös varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukio-opetuksen ja ammatillisen opetuksen järjestämisvelvollisuutta koskevat poikkeukset.

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991), joka on lailla voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Sopimuksen noudattamista siihen liittyneissä valtioissa valvoo YK:n lapsen oikeuksien komitea. Komitea on antanut 8.4.2020 lausuman COVID-19-pandemian vaikutuksista lapsiin ("The Committee on the Rights of the Child warns of the grave physical, emotional and psychological effect of the COVID-19 pandemic on children and calls on States to protect the rights of children"¹).

Lausumassaan komitea muistuttaa, että erilaisilla rajoituksilla on suuri psyykinen, fyysinen ja emotionaalinen vaikutus lapsiin, ja erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin. Haavoittuvassa asemassa ovat mm. vammaiset lapset sekä lapset, jotka eivät saa tukea vanhemmiltaan. Päätösten vaikutukset lapsiin tulee huomioida tehtäessä päätöksiä. Lapsen oikeus terveyteen korostuu pandemian torjunnassa, mutta muita lapsen oikeuksia saa rajoittaa vain välttämättömissä määrin suhteessa terveyden suojelemiseen. Kaikessa päätöksenteossa tulee lapsen edun olla ensisijaista. Rajoitusten aikaan ei voida olla huomioimatta velvollisuutta selvittää lasten omia mielipiteitä ja vahvistaa heidän osallisuuttaan.

1

https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/1_Global/INT_CRC_STA_9095_E.pdf

YK:n lapsen oikeuksien komitea muistuttaa vielä, että etäopetuksen osalta korostuu lasten keskinäinen yhdenvertaisuus. Yhdenvertaisuus joutuu koetukselle erityisesti niiden lasten kohdalla, jotka eivät saa tukea vanhemmiltaan. Opettajien tulee varmistaa, että vuorovaikutusta oppilaan kanssa pidetään yllä koko etäopetuksen ajan. Lapsen oikeutta leikkiin ja vapaa-aikaan tulee mahdollisuuksien mukaan kunnioittaa kehittämällä luovia vaihtoehtoja, fyysinen etäisyys ja hygienia huomioiden. Komitea painottaa television, radion ja verkkopalveluiden roolia vaihtoehtojen luomisessa ja levittämisessä lasten ulottuville. Lapsen oikeus riittävään ravintoon tulee turvata.

Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa sopimusvaltiot takaamaan lapselle kehittymisen edellytykset mahdollisimman täysimääräisesti. Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen merkitys ei ole lapsille vain opillinen, vaan myös sosiaalista kehitystä tukeva.

Suomessa pääosa lasten harrastustoiminnasta on kokoontumiskiellon vuoksi tauolla. Rajoitustoimet vaikeuttavat lapsen osallistumista yhteiskunnan toimintaan ja vertaissuhteisiin, jotka tukevat lapsen kehitystä. Samalla vaarantuu lapsen oikeus leikkiin ja virkistystoimintaan. Päätöksenteossa on lisäksi huomioitava, että lasten kesäloma koittaa pian, mikä pitkittää poissaoloa koulutuksesta, sosiaalisten suhteiden verkostoista ja harrastuksista.

Lapsiasiavaltuutettu muistuttaa lapsen oikeuksien komitean lausuman mukaisesti, että rajoituksista päätettäessä tulee huolellisesti punnita jokaisen lapsen oikeuksia rajaavan päätöksen vaikutukset yksittäisten lasten ja lapsiryhmien arkeen. Lapsen oikeutta opetukseen ja vapaa-aikaan rajoittavien päätösten tulee olla oikeasuhtaisia terveyden suojelemiseen nähden ja harkinnassa lapsen edun tulee olla ensisijainen.

Jyväskylässä 21.4.2020

Elina Pekkarinen
Lapsiasiavaltuutettu

Jaana Tervo
Lakimies